

Д-р БОГДАН БОЦЮРКІВ

**НАУКА ВЕЛИКИХ АКТІВ
22 СІЧНЯ**

Вінніпер, 1962

Накладом В-ва "Новий Шлях"

Д-р БОГДАН БОЦЮРКІВ

**НАУКА ВЕЛИКИХ АКТІВ
22 СІЧНЯ**

diasporiana.org.ua

Вінніпег, 1962

Накладом В-ва "Новий Шлях"

У новітній політичній історії українського народу немає подій більш знаменних, більш вагітних своїми наслідками для сучасних змагань українства, як державні акти 22 січня 1918 і 1919 років, що знаменують політичне завершення нашого національного відродження та стверджують волю українського народу жити суверенним державним життям у єдиній, соборній Українській Державі.

Четвертий Універсал Української Центральної Ради, проголошуючи Україну "самостійною, ні від кого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу", — юридично оформив еволюцію української політичної думки від автономічних позицій I-го і II-го Універсалів 1917 року до становища повної державної суверенності, що її не мала Україна ще від доби Хмельницького та Мазепинського зриву. Встановлення фактичної української державности з її основними елементами, — народу, території і влади, — та визнання суверенности Української Народньої Республіки Советською Росією, Францією, Британією, Центральними Державами й низкою інших країн у роки 1917-1920 піднесли Україну до ролі суб'єкта міжнарод-

нього права та повноправного члена світової сім'ї народів.

Встановлення в листопаді 1918 року Західньо - Української Народньої Республіки привело в січні 1919 року до формального злиття обох українських державних організацій у єдину незалежну Українську Народню Республіку. Акт Злуки Українських Земель, проголошений Директорією УНР дня 22 січня 1919 року, правно завершив процес українського відродження, відновлюючи політично-державну єдність українського народу, що її втратив він ще на схилі княжої доби.

Але значення актів 22 січня не вичерпується їх правно-політичним змістом. Для новітнього українства вони знаменують щось більше і основише, а саме психологічно-духову революцію, що їх підготовляли Шевченко, Леся Українка, Франко і ціла плеяда передвісників національного відродження. Після століть неволі, що присипляла думку, ламала волю й обкрадала Україну з її талантів, із плодів її духа і праці, — українство знайшло себе, усвідомило історичну істину, що без власної суверенної держави народ засуджений на долю паралітика на роздоріжжях історії, тягла у ворожих поїздах бистрохідних, безіменного погною для чужих культур і імперій; що лиш у своїй хаті відзискає

українська людина свою тотожність, свою правду і гідність і волю; що лиш у рідній державі знайде український народ соціальну справедливість і повні можливості для всестороннього вияву його багатих талантів, його невизволених творчих енергій. Державні акти 22 січня, стверджені печаттю крови героїв Крут, Львова і Базару. — це велика межа, Рубікон, що його переступила українська нація, вертаючись на головні магістралі історії.

Більш як чотири десятиліття проминуло від проголошення суверенності і соборності Української Народньої Республіки. Збудженій окраденою у вогні, осамітненій між народами світу, знеможеній у нерівних боях із червоними, білими й біло-червоними наїздниками, Україні не вдалося відстояти на довго своєї самостійності і соборності. Але, хоч першу битву за Українську Державу програно, визвольна війна українського народу продовжується в нових умовах, новими засобами, новими людьми. Два покоління, що ділять нас від січневих актів 1918 і 1919 років, — це найкраще свідчення, що збройна боротьба 1917-21 років, — це не епілог, а героїчний пролог до нової доби української історії, доби, що її знаменують неухильне зростання державницької і соборницької свідомості в міль-

йонних українських масах, всебічне розгор-
тання творчих сил народу на відтинках куль-
тури, науки й техніки та безпереривна бо-
ротьба проти окупантів української землі —
боротьба підпільно-революційна, боротьба ле-
гальними засобами, боротьба ідейна, культур-
на, економічна. І не в силі були зупинити ці-
єї боротьби ні польські "пацифікації", ні боль-
шевицький голод і терор, ні скритовбивства
Парижа, Роттердаму чи Мюнхену. Безчис-
ленними руслами розлилася по українській
землі національно-державницька ідея: під-
німала вона до героїчних зусиль і підпільни-
ків УВО та ОУН, і СВУ та СУМ, і Карпатсь-
ких Січовиків і бійців УПА; промовляла во-
на і крізь легальні та пів-легальні українські
політичні партії і культурно-економічні уста-
нови під польською, румунською і чеською
займанщинами; проникала і проникає вона
не лише у культурні та наукові інституції у
підсоветській Україні, не лише у фабрики
та колгоспи, але і у ряди компартії та ком-
сомолу. Непереможнього походу української
правди не зупинили й колючі драти, що ни-
ми обвели поневолену Україну московські
окупанти. Її понесли у широкий світ сотні
тисяч українських емігрантів, її голос чути
сьогодні і в Оттаві та Вашингтоні, і в Лондо-
ні та Парижі, і в Південній Америці та Ав-

стралії і як марево переслідуює вона вислаників Кремля в Об'єднаних Націях та в столицях вільного світу.

* * *

Це приневолені визнати і сучасні московсько-большевицькі окупанти української землі. Звідсіль і їхні намагання закрити колоніальне поневолення України зовнішніми формами державности, окремим урядом, приєднанням Західних Земель і Криму до Советської України і її заступництвом в Об'єднаних Націях. Звідсіль і хитання Кремля між уступками і терором, за якими неприхована тривога червоних можновладців перед українським націоналізмом. Та нікому не завернути вже колеса історії. Бо Україна — це вже не горстка українофілів і народників серед моря малоросів, хахлів, рутенців і тутейших, а багатомільйонна нація, якої вже не задушити валуївськими чи хрущівськими указами, не стерти з лица землі, не замовчати на світовому форумі. Це вже не літературна концепція, не романтична мрія, не спірне географічне поняття, — а модерна нація, що у невимовно важких умовах неволі створила потужну індустрію, науку і культуру. І хоч сьогодні скарби української землі і м'язи та мозок її синів грабують червоні московські окупанти, — Україна не здається, а триває,

творить і бореться. Там, на українській землі, ведеться основний і вирішальний бій за збереження біологічної субстанції і духової суверенності українського народу. І в цій боротьбі проти московського народобивства, проти масових переселень, проти хрущівських намагань задушити українську мову й культуру, обмосковити українську молодь, прищепити їй комплекс національної меншwartости, — у цій боротьбі на різних відтинках та різними засобами змагаються і українські письменники, мистці та вчені, і виховники української молоді, і закріпачене колгоспне селянство, і визискуване робітництво. Це боротьба на два основні фронти: проти зовнішнього ворога — московського імперіалізму в його фальшивій псевдо-марксистській одежі, та проти внутрішнього ворога — новітнього москофільства, пристосуванства і зневіри. Це гігантська боротьба, боротьба тотальна і без пощади, у самотності й пітьмі червоної тюрми, у мовчанні великої любови і великої ненависті.

Та трагічна наша доба добігає до своєї розв'язки. Процеси історії повертаються проти рабства людини й поневолення народів. Одна за одною валяться колишні колоніальні імперії. У коло вільних народів входять нові, ще недавно поневолені народи Азії і Афри-

ки, маршуючи стомилевими кроками із при-
смерків історії у двадцяте століття. Вперше
у пам'яті людства ідеали національного само-
визначення, свободи, рівності і гідності рас,
народів і людини наближаються до своєї ре-
алізації.

Від останньої війни, у час, коли сотні
мільйонів людей визволились від колоніаль-
ного рабства, армії і п'яти колони Кремля за-
проторили в московську імперіальну тюрму
низку європейських народів. Змагаючи до
підбою світу, московсько-советський імпері-
ялізм сьогодні простягає руку і в Південну
Азію, і на Середній Схід, і в Африку та Ла-
тинську Америку, загрожуючи самому існу-
ванню демократичних держав Заходу. Істо-
ричний ворог України сьогодні став ворогом
усього вільного світу. Боротьба України за
волю стає основною ланкою всесвітньої бо-
ротьби проти червоного московського імпе-
ріялізму. Поволі, але неухильно, крізь помил-
ки і невдачі, держави вільного світу прихо-
дять до усвідомлення істини, що без повален-
ня кремлівської тюрми народів, без розвалу
останньої і найбільшої колоніальної імперії
Москви, — не буде тривкого миру і ладу у
світі.

Зарисовується найбільший у пам'яті люд-
ства глобальний зудар між силами свободи

і рабства. Не знаємо, чи вирішиться він у катастрофі атомно-водневої війни, чи може комбінацією психологічно-ідеологічної боротьби, локальних воєн та внутрішніх революційних процесів. Це парадокс, що "баланс терору" та посідання обома сторонами "абсолютної" термо-ядерної зброї, яка майже нівелює різницю між переможною і переможеною сторонами, — пересунули основний наголос у боротьбі між демократіями Заходу і московським імперіялізмом у площину духово-ідейну, у площину внутрішніх переворотів і революцій. Більш як коли, основою сили і запорукою перемоги у сучасному глобальному конфлікті стають ідейна снага, воля до боротьби і віра в перемогу. І тут, у час, коли ідеологічна криза, внутрішні національні й соціальні противоріччя та боротьба за владу у советському блоці підривають основи московської імперії, — в арселані Заходу величезна перевага у ідейно-психологічній зброї: Це в першу чергу досі легковажена експлозивна сила ідей національної і індивідуальної свободи, що їх досі не зумів Захід використати проти московського імперіялізму; це візія нового, кращого світу, що зродилась у судорогах двох світових воєн, — світу вільних і рівних народів, що у мирному співжитті спрямують величезний потенціал сучасної техніки і знання на всебічний

розвиток людства, на визволення людини від страху, нужди, невіжества, неправди і несправедливості, — візія, що в ній досі не знайшлося місця для поневолених Москвою народів. Але після провалу ілюзій про внутрішню "лібералізацію" советської системи, про купівлю миру коштом віддання на поталу Москві загарбаних нею країн, про мирне співіснування свобідної й уярмленої частин світу, — з провалом цих ілюзій сама логіка холодної війни заставляє великодержави Заходу шукати союзників поза "залізною заслоною" в особі поневолених Москвою народів, повертаючи проти кремлівської імперії цю саму ж зброю антиколоніалізму, що її досі демагогічно й облудно використовувала советська закордонна політика і пропаганда. Вітри історії, перед якими не встоялися величезні імперії Заходу, щораз сильніше вдаряють у брами московської колоніальної тюрми, валять вчорашніх сталінських ідолів, окрилюють надії закріпачених народів. Коли ж у вирішальний момент у боротьбі проти московсько-большевицького імперіалізму з'єднають свої ідейні і матеріальні сили свободолубні народи світу і поневолені Москвою народи, не врятують кремлівської імперії ні хрущовська демагогія, ні її атомна зброя, ні її поліційний апарат.

Чи витриває і переможе Україна у грядучому зударі сил свободи і рабства, залежатиме в першу чергу від творчої снаги української ідеї, від єдності, організованості й жертвенности українських мас. Для перемоги, що вимагатиме героїчної напруги духа і волі та велитенських жертв, необхідна мобілізація всіх духових, моральних і фізичних сил українства, необхідна непохитна віра у справедливість і остаточну перемогу нашої справи, та більш усього потрібна всеобіймаюча любов до Матері-Вітчизни, в горні якої розчиняться збручі партикуляризмів, ресентименти вчорашніх партійних міжусобиць і рецидиви махнівщини. Бо історичні невдачі навчили нас не надіятися у пасивному чеканні на великодушність чужинців, а на наші власні сили. Бо розслаблені міжусобицями ми не знайдемо союзників, а хіба нових псевдо-визволителів, що використають нашу короткозорість і безладдя, щоб знову покорити українську землю. Бо неозброєна, не сперта на об'єднаній силі усього українства, неокуплена жертвами героїчного життя і смерті українська правда не переможе сил темряви і рабства.

* * *

Стверджуючи нашу вірність ідеалам Самостійної Соборної Української Держави,

нашу духову й ідейну єдність з українським народом, нашу непохитну віру у його прийдешнє державне воскресіння, ми не сміємо обмежуватись до святкових фраз. Ми не сміємо забути ні на мить, що на нас, українців у вільній Канаді, покладені надії нашої скривавленої Батьківщини, що на наші плечі покладено обов'язок повсякчасно і всесторонньо допомагати визвольним змаганням нашого народу.

Кардинальною передумовою успішного виконання цього обов'язку перед землею наших батьків — це об'єднання і найбільш економічне та найбільш доцільне використання наших зусиль у користь України. Нам не простять наші заковані брати і сестри на Батьківщині, коли ми змарнуємо дорогоцінні енергії нашої еміграції на групово-партійну чи між-церковну боротьбу, на доктринерські спори про те, котрій партії належить монополія проведу і патріотизму. Національна єдність, основана на взаємному довір'ї, на чесній співпраці груп і одиниць, на підпорядкуванню часткових інтересів інтересам усієї спільноти, це основний складник сили нації та мірка її державної зрілості.

Наші об'єднані зусилля мусимо спрямувати на з'єднання України симпатій у вільному світі, та здобуття закордоном реальної

і чинної допомоги українській визвольній справі. Тільки ми можемо боротись із впливами Москви, червоної і білої, та інших ворогів нашого народу, що злобними наклепами стараються запламити добре ім'я України, чи конспірацією мовчанки закрити перед громадською думкою світу факт існування і боротьби нашого народу. Нам дано можливість, черпати з трагічного досвіду нашої Батьківщини, розкривати перед світом, зокрема перед нововизволеними народами Азії й Африки, справжню суть советсько-московського імперіялізму. В час, коли сковано руки і замкнено уста нашим братам в Україні, ми маємо всі можливості розвивати вільну українську думку, плекати національні традиції української культури, вивчати державний досвід народів Заходу, аналізувати минулі невдачі й успіхи та озмислювати українське майбутнє.

Перед нами величезні завдання й величезні можливості. І для здійснення їх не вимогаються від нас жертви крові й життя, що ними встеляють шлях до волі наші брати й сестри на Батьківщині. Від нас чекає Україна тільки жертв праці, часу і гроша, безупинної і відданої "чорної праці" каменярів, що пролупають крізь скелі невіжества й байдужности шлях українській правді у сумління сві-

ту, що піднімуть українську справу із площини пропагандивної у площину міжнародної політики, ставляючи її на агенду свободлюбного людства, як ключ до встановлення на руїнах московсько-большевицької імперії — тривкої рівноваги сил на Сході Європи і миру, базованого на волі і справедливості.

І врешті дбаймо, щоб українсько визволь на акція закордоном не обмежилась нашим поколінням, щоб, коли не стане нас, не покладено з нами в могилу і наші ідеали. Щоб наші храми, наші домівки і установи, наша мова і культура не стали за пів століття музейними експонатами, нікими залишками вимерлої раси. Щоб наші мрії, нашу тугу, наші прапори української самастійности і соборности понесли до перемоги наші сини і дочки, щоб коли не нам, то хоч їм побачити нашу Батьківщину щасливою, великою, вільною.

І коли з честю виконаємо наш обов'язок перед землею українською, коли подбаємо, щоб наше життя на еміграції не стало "пропащим часом", а кріпкою цеглиною у відбудові української державности, тоді достойно і з чистою совістю стане наше покоління на суд історії. Труд і жертви нашого життя житимуть вічно у вдячній пам'яті прийдешніх поколінь у соборній і суверенній Україні.

ПРОСИМО ВИПРАВИТИ

в тексті тієї книжечки такі помилки:

Стор.	Рядок	Надруковане	Має бути
4	13 знизу	осноніше	основніше
10	11 "	арселані	арсеналі
10	7 "	індивідуальної	індивідуальної
14	9 згори	черпати	черпаючи
14	7 знизу	могаються	магаються
15	8 згори	українсько	українська
15	14 знизу	самастійности	самостійности

